

N:o 65.

Ank. till Riksd. kansli den 29 april 1893, kl. 4 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om tillägg till § 1 i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875.

Uti en till lagutskottet hänvisad, inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 125, hemställer herr *D. Persson* i Tällberg, att Riksdagen måtte för sin del besluta följande tillägg till § 1 i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875:

»Make, som vid bodelning på grund af giftorätt bekommit fast egendom, är ej pliktig att densamma lagfara, derest hans eller hennes fång till egendomen förut är lagfaret och fånget blifvit i fastighetsbok inskrifvet.»

Till stöd för berörda hemställan anmärker motionären hufvudsakligen, hurusom af 1 § i nämnda förordning framgår, att lagfart utan undantag måste sökas äfven å sådan fastighet, som bekommits på grund af giftorätt. Men erfarenheten hade visat, att detta stadgande, som tillkommit i afsigt att bringa reda och ordning i eganderättsförhållandena, dock kunde förorsaka onödige kostnader, utan att en ökad rättssäkerhet derigenom vunnes. Det hände nämligen ofta, att ena maken hade fastighet köpt, lagfaren och i lagfartsboken inskrifven på sitt namn, men vid den andra makens död erhöle den förra maken på grund af giftorätt hälften af samma fastighet, hvarå han förut erhållit lagfart, och han måste då ytterligare bekosta lagfart å densamma, utan att någon fastighetstransaktion förekommit. Detta med-

förde, enligt motionärens förmenande, en onödig kostnad, hvilken kändes tyngre och olidligare i de delar af landet, der egostyckningen vore allmänt gängse och der mången gång den fastighet, som erhöles på grund af giftorätt, uppginge till blott några få kronors värde.

Derjemte förmenade motionären stadgandet medföra jemväl den olägenhet, att tiden för klander emot häfd af fastigheten icke komme att räknas från den dag fånet af endera maken först lagförs.

Lagfartslagen den 16 juni 1875 stadgar i § 1, bland annat, att hvar, som genom arf eller giftorätt åtkommer fast egendom, skall å fånet söka lagfart; och i 2 § tilläggas, att denna skyldighet i fråga om giftorätt i makars bo icke inträder, förr än boet delas.

Enligt äldre rätt behöfde arf och giftorätt icke lagfaras.

Anledningen till föreskriften att dessa fång, lika med alla andra fång af fast egendom, skola lagfaras är — såsom framgår af motiverna till lagfartslagen — att genom fångens offentliggörande bringa nödig ordning och reda i eganderättsförhållandena och derigenom ock betrygga eganderätten till fast egendom. Genom inrättandet af lagfartsbok ville man åstadkomma en lätt tillgänglig och såvidt möjligt fullständig kännedom om rätte egare af all fast, inom rättens domvärjo belägen fastighet. En sådan kunskap var förut icke möjlig att erhålla af lagfartsprotokollet vid de tillfällen, då fastighet genom arf öfvergick till ny egare eller make fick sin giftorättsandel utbruten ur det gemensamma boet. För den skull uppstälde lagstiftaren fordran af lagfart å fastighet, som någon genom arf eller giftorätt såsom laga fång bekommit.

När derfor egendomsgemensamheten mellan makarne upplöses till följd af den ena makans död och en delning af boet genom ett i laga ordning förrättadt arfskifte mellan den efterlevande maken och den dödas arfvingar förrättas, eller ock i anledning af skilsmessa i äktenskapet, en afvittring göres mellan bägge makarne, inträder alltså skyldigheten att lagfara för den make, som vid sådan delning fått viss fastighet eller viss bestämmd del deraf sig tillagd såsom giftorätt.

Motionären synes hufvudsakligen grunda sin framställning på det antagandet, att vid skiftet efterlevande maken skall komma att tilläggas jemnt hälften af fastigheten.

Så är dock ingalunda alltid fallet, utan ofta inträffar, att *hela* den ifrågavarande fastigheten eller mera eller mindre än hälften deraf tilläggas

den efterlevande maken såsom giftorätt i boet, eller ock att den efterlevande maken alldeles uteslutes från andel i fastigheten.

Detta sker, om den efterlevande maken eller den affidnes arfvingar hafva rätt till vederlag för enskild jord, som under äktenskapet föryttrats, om den efterlevande maken eller arfvingarne öfvertaga hela eller större delen af fastigheten mot skyldighet att gälda boets skulder och slutligen samt kanske oftast genom utbyte mot annan gemensam fastighet i boet.

Motionärens förslag synes för öfrigt stå i strid med den i gällande lagfartslag, såsom ofvan nämnts, antagna offentlighetsprincipen. Sedan egendomsgemensamheten upphört, fordrar ett allmänt intresse, att genom lagfarten skall göras offentligen bekant, huru stor del af den gemensamma fastigheten den efterlevande maken vid skiftet mellan denne och affidna makens rättsinnehafvare, fått sig tillagd. Antagandet af motionärens förslag skulle härjemte uppenbarligen medföra oreda i fastighetsböckerna och sålunda motverka syftet med gällande fastighetsbokssystem.

Då motionären såsom en olägenhet af den nu föreskrifna skyldigheten att lagfara fång på grund af giftorätt framhållit, att preskriptionstiden för klander af fastighetsförvärfvet skulle löpa från den dag, fånget sist lagfors, har han uppenbart gjort sig skyldig till en missuppfattning af gällande bestämmelser i förordningen om tjuguarig häfd den 22 april 1881, ity att nämnda bestämmelser gifva vid handen, att der ena maken på grund af köp under äktenskapet förvärfvat fastighet och lagfarit fånget samt sedan på grund af giftorätt erhåller lagfart å samma fastighet eller en del deraf, preskriptionstiden löper från den dag, lagfart å första fånget beviljades.

Kostnaden för lagfart å fång af ifrågavarande slag är så ringa, att för dess skull ej torde böra vidtagas en lagförändring, som rubbar den ur synpunkten af reda och ordning i lagfartsväsendet så viktiga principen, att hvarje fång skall lagfaras.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa:

att ifrågarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 28 april 1893.

På lagutskottets vägnar:

A. LILIENBERG.

Reservation

af herr *Lilienberg.*

Herrar *J. Anderson, Näslund* och *P. G. Petersson* hafva begärt få här antecknadt, att de till följd af åtnjuten ledighet från riksdagsgörömlen icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
